

Uzasadnienie

Projekt planu ochrony rezerwatu został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z uwzględnieniem art. 20 ust. 1, 2 i 3 tej ustawy. Zakres zrealizowanych prac został dostosowany do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. poz. 794).

Rezerwat pokrywa się powierzchniowo z obszarami Natura 2000 Dolina Pilicy PLB140003 i Dolina Dolnej Pilicy PLH140016. W projekcie planu ochrony nie uwzględniono zakresu planu zadań ochronnych dla tych obszarów, gdyż zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3719, z późn. zm.) oraz zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pilicy PLB140003 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3719, z późn. zm.) zostały ustanowione dla nich plany zadań ochronnych. Zgodnie z przepisem art. 20 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody w planie ochrony rezerwatu przyrody pokrywającego się w całości lub w części z obszarem Natura 2000 nie uwzględnia się zakresu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, jeżeli dla obszaru tego ustanowiono plan zadań ochronnych.

W rezerwacie nie wyznacza się obszarów, na których można prowadzić działalność wytwórczą, handlową i rolniczą, wykonywać polowania oraz miejsc wprowadzania psów, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4, 11 i 16 ustawy o ochronie przyrody.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów ochrony ścisłej i krajobrazowej, o której mowa w art. 20 ust. 3 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody.

Rezerwatu nie udostępnia się dla celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa, o których mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody.

W zarządzeniu nie wskazano obszarów, ani miejsc udostępnianych dla badań naukowych. Mając na uwadze dbałość o zachowanie celu ochrony rezerwatu przyrody we właściwym stanie, udostępnianie rezerwatu w celu prowadzenia badań naukowych może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 24 i ust. 5 ustawy o ochronie

przyrody. Uzyskanie indywidualnej zgody na prowadzenie tego typu czynności gwarantuje z jednej strony nadzór nad ich rodzajem i metodyką zabezpieczając z drugiej strony rezerwat przed negatywnym oddziaływaniem realizowanych prac, czy też przed wykonywaniem prac badawczych, których tematyka nie wymaga ingerencji w ekosystem rezerwatu. Szeroki zakres i tematyka badań naukowych sprawia, że pełną kontrolę nad ich wpływem na rezerwat można zachować tylko poprzez rozpatrzenie indywidualnego wniosku. Nie występuje natomiast możliwość precyzyjnego zdefiniowania w planie ochrony dla wszystkich rodzajów badań jednego sposobu postępowania, który minimalizowałby ich negatywny wpływ na rezerwat.

Wprowadzenie w życie niniejszego planu ochrony wynika ze zmiany stanu prawnego rezerwatu. Do 2015 r. rezerwat funkcjonował w obrocie prawnym w oparciu o rozporządzenie Nr 61 Wojewody Mazowieckiego z dnia 2 czerwca 2005 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Sokół" (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 4211). Status prawny rezerwatu uległ zmianie z chwilą zwiększenia jego obszaru zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody Sokół (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 5462). Zmiana ta sprawiła, że obowiązujący dla rezerwatu plan ochrony, wprowadzony w życie rozporządzeniem nr 23 Wojewody Mazowieckiego z dnia 17 marca 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Sokół" (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 1532), przestał pełnić założoną przez niego funkcję. W chwili obecnej, rezerwat podzielony jest na dwie części tj. część z planem ochrony, obejmującą jego obszar w granicach obowiązujących do czerwca 2015 r. oraz część bez planu ochrony, obejmującą obszar nowo przyłączony do rezerwatu. Taki stan faktyczny sprawia, że rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego nie mieści się w ramach prawnych określonych przepisami ustawy o ochronie przyrody. Uregulowana tą ustawą kwestia funkcjonowania planu ochrony nie przewiduje możliwości powstania sytuacji, w której plan ochrony obowiązywałby tylko dla części rezerwatu przyrody. Opracowywanie i realizacja planu ochrony rezerwatu jest swojego rodzaju procesem, ustalającym kierunki działania w oparciu o cele i fakty określone oceną stanu zachowania poszczególnych elementów obiektu chronionego jako jednej całości. Planując i prowadząc ochronę w rezerwacie nie można traktować jego składników, jako odizolowanych od siebie ekosystemów. Wzajemne ich powiązanie stanowi swojego rodzaju sieć ochrony przyrody, w której stan poszczególnych jej elementów ma wpływ na zachodzące w rezerwacie zależności i procesy. Atomizowanie ochrony przyrody poprzez realizację planu ochrony dla części rezerwatu prowadziłoby w konsekwencji do izolowania poszczególnych jego elementów. Nie można skutecznie prowadzić ochrony przyrody poprzez planowanie jej dla pojedynczych, wyizolowanych z otoczenia elementów, gdyż takie podejście upraszcza ochronę rezerwatową, sprowadzając ją do prostych schematów działania. W skrajnych przypadkach sytuacja, w której plan ochrony realizowany byłby tylko dla części rezerwatu,

mogłaby skutkować tym, że to samo lub zbliżone zagrożenie byłoby odrębnie traktowane, w sposób mogący się wzajemnie wykluczać. W związku z powyższym, obowiązujący dla rezerwatu plan ochrony nie może w dotychczasowym kształcie pozostać w obrocie prawnym.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie siedlisk leśnych w charakterystycznym dla Doliny Pilicy układzie strefowym, będących ostoją gatunków chronionych. Na chwilę obecną nie odnotowano zagrożeń dla zachowania celu ochrony rezerwatu.

W rezerwacie dominują ekosystemy leśne. Ponad 67% jego obszaru zajmują olsy, wśród których dominują olsy mokre zalewane wodą na wiosnę i przesycające późnym latem oraz olsy bardzo mokre, zwykle zalane przez cały rok, głównie wskutek piętrzenia wód przez bobry. Około 7% powierzchni rezerwatu zajmuje las wilgotny, a kolejne 5% - las mieszany wilgotny. Siedliska te skupiają się w południowo - wschodniej części rezerwatu. Siedliska borowe występują płatami w północno - zachodniej części rezerwatu, na wypłaszczeniach skarpy terasy, tworząc tam lokalnie szerokie strefy przejścia między innymi siedliskami. Niewielkie fragmenty nieleśnych ekosystemów lądowych reprezentowane są przez łąki i szuwary w północnej części rezerwatu.

Głównym zagrożeniem dla rezerwatu jest zanik ekosystemów nieleśnych, związany w szczególności z ekspansją nawłoci kanadyjskiej, której ogniska pojawiają się w kompleksie szuwarów i łąk. Wraz z utratą łąk świeżych zmniejszyłaby się liczebność gatunków łąkowych wzbogacających różnorodność florystyczną rezerwatu. W szczególności zarastanie łąk w jego północnej części pociągałoby za sobą utratę cennych komponentów flory naczyniowej. W rezerwacie stwierdzono cztery objęte ochroną gatunki bezkręgowców: pachnicę dębową, czerwończyka nieparka, poczwarówkę zwężoną i poczwarówkę jajowatą. Stan zachowania populacji tych gatunków należy ocenić jako właściwy. Dla stwierdzonych w rezerwacie bezkręgowców szczególnie cenne są rozlewiska, stawy bobrowe i porastające je zbiorowiska szuwarowe, lasy o zróżnicowanej strukturze z naturalnymi lukami w miejscach silniej uwodnionych oraz łąki i ziołorośla. Dla dużych kręgowców najcenniejszym walorem rezerwatu jest jego niedostępność i minimalna penetracja powodująca brak presji człowieka. Krajobrazy leśne w rezerwacie mają charakter krajobrazów naturalnych i praktycznie nie ma w nich elementów antropogenicznych. Krajobraz rolniczy po północnej stronie rezerwatu jest krajobrazem półnaturalnym. Leśne walory krajobrazowe rezerwatu są dość stabilne i nie stwierdzono obecnie zagrożeń dla ich trwałości. Zagrożenie dla nieleśnych komponentów jego krajobrazu są procesy sukcesji i zarastania kompleksu łąk i szuwarów.

Działania ochronne w rezerwacie były dotychczas realizowane tylko w jego granicach sprzed powiększenia w 2015 r. Spośród działań ujętych w ustanowionym w 2005 r. planie ochrony, wykonano

cięcia pielęgnacyjne o niewielkiej intensywności w wybranych wydzieleniach leśnych. Intencją tych cięć było przyspieszenie renaturalizacji składu gatunkowego drzewostanów. Wykazano również łąki. W związku ze zmianami zaistniałymi w szacie leśnej rezerwatu, zwłaszcza wskutek zamierania jesionu, nie zaplanowano w niniejszym planie ochrony zaproponowanej we wcześniejszym planie przebudowy drzewostanów.

Rezerwat jest jednym z największych rezerwatów w województwie mazowieckim i stanowi unikatowy w środkowej Polsce przykład dużego obiektu leśnego o minimalnej antropopresji, trudno przy tym dostępnego. Rezerwat w systemie ochrony przyrody powinien być znaczącym obszarem ochrony naturalnych procesów przyrodniczych, które są jednym z ważniejszych elementów jego celu ochrony.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych, celem zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie:

1) podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do sporządzania projektu planu ochrony poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy Wyśmierzyce i Nowe Miasto nad Pilicą,
- c) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety,

2) wyłożył dokumentację przygotowaną na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony oraz projekt planu ochrony w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie.

O wyłożeniu dokumentacji Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie poinformował poprzez:

- a) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie oraz na stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie,
- b) wywieszenie obwieszczenia w siedzibie Urzędu Gminy Wyśmierzyce i Nowe Miasto nad Pilicą,
- c) umieszczenie obwieszczenia na łamach lokalnej gazety,

W ramach przeprowadzonego postępowania z udziałem społeczeństwa nikt nie wniósł wniosków i uwag do projektu planu ochrony.

Projekt planu ochrony został przesłany Radzie Gminy Wyśmierzyce i Radzie Gminy Nowe Miasto nad Pilicą, celem zaopiniowania.

Rada Gminy Wyśmierzyce nie wydała uchwały w sprawie przedłożonego projektu zarządzenia, stosując tym samym, przewidziany przez ustawę o samorządzie gminnym, tryb milczącego przyjęcia tekstu projektu zarządzenia bez zastrzeżeń.

Rada Gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie wydała uchwały w sprawie przedłożonego projektu zarządzenia, stosując tym samym, przewidziany przez ustawę o samorządzie gminnym, tryb milczącego przyjęcia tekstu projektu zarządzenia bez zastrzeżeń.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu ochrony będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia, jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zaopiniowaniu przez właściwą miejscowo radę gminy;
- 3) na podstawie art. 19 ust. 1 a ustawy o ochronie przyrody procedurze udziału społeczeństwa przewidzianej przez ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia pociągnie za sobą skutki finansowe dla budżetu państwa w wysokości około 300 000 zł w przeciągu 20 lat obowiązywania planu ochrony, które wynikać będą z realizacji działań ochronnych zaprojektowanych w planie ochrony. Mogą być one finansowane w szczególności ze środków pochodzących z:

- 1) budżetu państwa na zasadach ustalonych przez ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.);

2) ubiegania się o pozyskanie środków finansowych z Narodowego lub/i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia z uwagi na ograniczony zakres prac jak również realizacja ich na przestrzeni 20 lat nie będą miały znaczącego wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem jest objęta prawem UE. Zarządzenie swym zakresem obejmuje: teren objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) na podstawie Dyrektywy Unii Europejskiej 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny Dolina Dolnej Pilicy PLH140016 oraz dyrektywy Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków, w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, jako specjalny obszar ochrony ptaków Dolina Pilicy PLB140003. Projekt zarządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.